

Paahde-LIFE –alueiden kulttuuriperintöinventointi Sota-aavan ja Martimoaavan-Lumiaavan-Penikoiden soidensuojelualueilla 2014 ja Joutensuon Natura 2000 -alueella 2015

KUVAILEHTI

JULKAISUA	Metsähallitus	JULKAISUAIKA	8.8.2016
TOIMEKSIANTAJA	Metsähallitus	HYVÄKSYMISPÄIVÄMÄÄRÄ	
LUOTTAMUKSELLISUUS		ASIANUMERO MH 3083/2016/04.01	
SUOJELUALUETYYPPI/ SUOJELUOHJELMA	Soidensuojelualue		
ALUEEN NIMI	Sota-aapa, Martimoaapa-Lumiaapa-Penikat, Joutensuo		
NATURA 2000 -ALUEEN NIMI JA KOODI	Sota-aapa FI 130 1705, Martimoaapa-Lumiaapa-Penikat FI 130 1602, Joutensuo FI 130 1207		
ALUEYKSIKKÖ	Lapin luontopalvelut		
TEKIJÄ(T)	Siiri Tolonen		
JULKAISUN NIMI	Paahde-LIFE –alueiden kulttuuriperintöinventointi Sota-aavan ja Martimoaavan-Lumiaavan-Penikoiden soidensuojelualueilla 2014 ja Joutensuon Natura 2000 -alueella 2015		
TIIVISTELMÄ	Metsähallituksen Lapin luontopalvelut suoritti kulttuuriperintöinventoinnin Sodankylässä Sota-aavan soidensuojelualueella ja Simossa Martimoaavan-Lumiaavan-Penikoiden soidensuojelualueella v. 2014, sekä Ranualla Joutensuon Natura 2000-alueella v. 2015. Inventoinnit liittyvät EU:n tuella toteutettavaan Paahde-LIFE –hankkeeseen (Paahde-LIFE (LIFE13NAT/FI/000099)), jossa hoidetaan arvokkaiden lajien elinympäristöjä 69:llä Natura 2000-alueella. Inventoiduille alueille oli hankkeessa suunniteltu ennallistamispoltoja. Ennen töiden toteuttamista alueille tehtiin kulttuuriperintöinventointi, koska poltto voi vaurioittaa kulttuuriperintökohteita. Alueet olivat pieniä, useimmiten soiden keskellä olevia saarekkeita, eikä kulttuuriperintökohteiden löytyminen niiltä ollut kovin todennäköistä. Osassa alueista maaperä on muokattu metsänhoidon yhteydessä. Inventoinnissa huomioitiin kaikki arkeologiset kohteet kivikaudelta 1950-60-luvulle. Kenttätöitä tekivät Sota-aavalla Sami Viljanmaa (14.8.2014), Martimoaapa-Lumiaapa-Penikoilla Pirjo Rautiainen (10.8.2014) ja Joutensuolla Siiri Tolonen (17.-18.8.2015). Sota-aavalta löytyi ennestään tuntematon neljästä pyyntikuopasta koostuva muinaisjäännös. Muilta alueilta ei löydetty kulttuuriperintökohteita.		
AVAINSANAT	Paahde-LIFE, Sota-aapa, Asmuntinsuo-Lamminsuo, Martimoaapa-Lumiaapa-Penikat, Joutensuo, kulttuuriperintö		
MUUT TIEDOT	Kansikuva: Pyyntikuoppa 3 Sota-aavan Kuusikkoharjulla, kuva itäkoillisesta. Sami Viljanmaa/Metsähallitus		
SARJAN NIMI JA NUMERO			
ISSN		ISBN (NIDOTTU)	
		ISBN (PDF)	
SIVUMÄÄRÄ	13	KIELI	SUOMI
KUSTANTAJA		PAINOPAIKKA	
JAKAJA	Metsähallitus, luontopalvelut	HINTA	

Tiivistelmä

Taulukko 1: Inventoinnin perustiedot

Työn suorittaja	Metsähallitus /Siiri Tolonen, Pirjo Rautiainen ja Sami Viljanmaa
Selvityksen ja inventoinnin syy (kaavoitus/rakennushankkeen suunnittelu/tieteellinen kysymys)	Paahde-LIFE-hankkeen luonnonhoitotöiden suunnittelu
Työn rahoittaja/tilaaja	EU-rahoitteinen hanke: Paahde-LIFE (LIFE13NAT/FI/000099)
Inventoinnin laji	Perusinventointi
Kenttätöiden ajankohta	10.8.2014, 14.8.2014, 17.-18.8.2015
Dokumentointi- ja löytöaineiston arkistointipaikka	Dokumentointiaineisto: Metsähallituksen arkisto Löytöaineisto: ei löytöjä
Inventointialueen laajuus, ha	160,6 ha
Inventointialueella olevat natura 2000 -alueet	Sota-aapa FI 130 1705, Martimoaapa-Lumiaapa-Penikat FI 130 1602, Joutensuo FI 130 1207
Inventointialueella olevat suojelualueet	Sota-aavan ja Martimoaavan-Lumiaava-Penikoiden soidensuojelualueet

Sisällys

TIIVISTELMÄ.....	3
LUETTELO KOHTEISTA	5
1 INVENTOINNIN KUVAUS	5
ALLEKIRJOITUS.....	9
2 KOHDETIEDOT.....	10

Luettelo kohteista

Taulukko 2. Luettelo arkeologisista kohteista.

Kohdenimi	muinajäännöstyyppi ja -tarkenne	x-, y- ja z-koordinaatit	kunta	rajausperuste	Uusi kohde
Kuusikkoharju	Valmistus- ja työpaikat, pyyntikuopat	X 7574621, Y 3509851, Z 275	Sodankylä	Maanpinnalle näkyvät rakenteet	x

1 Inventoinnin kuvaus

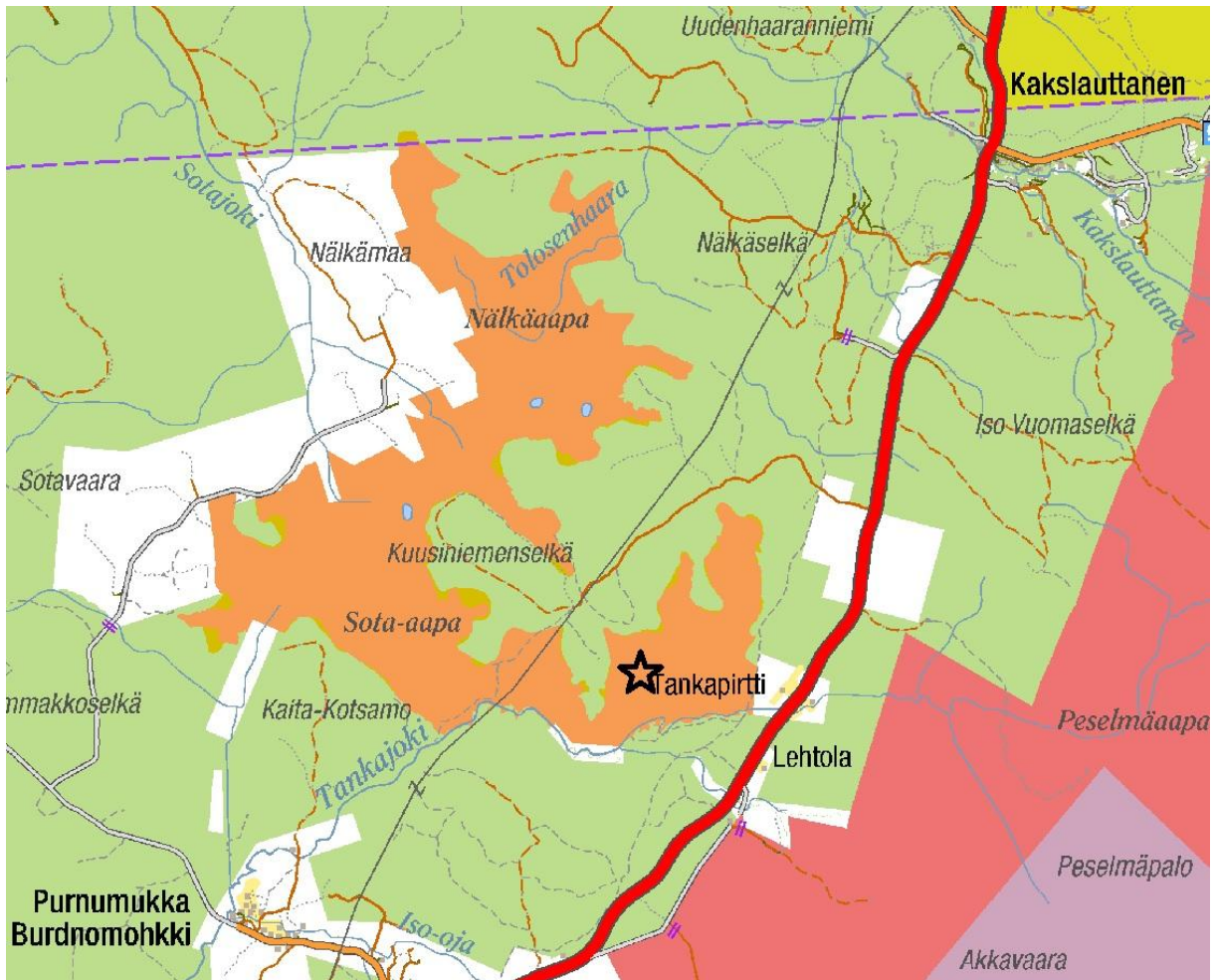
Metsähallituksen Lapin luontopalvelut suoritti kulttuuriperintöinventoinnin Sodankylässä Sota-aavan soidensuojelualueella, Ranualla Asmuntinsuon-Lamminsuon soidensuojelualueella ja Simossa Martimoaavan-Lumiaavan-Penikoiden soidensuojelualueella v. 2014, sekä Ranualla Joutensuon Natura 2000-alueella v. 2015. Inventoinnit liittyvät EU:n tuella toteutettavaan Paahde-LIFE –hankkeeseen (Paahde-LIFE (LIFE13NAT/FI/000099)), jossa hoidetaan arvokkaiden lajien elinympäristöjä 69:llä Natura 2000-alueella.

Inventoiduille alueille oli hankkeessa suunniteltu ennallistamispoltoja. Ennen töiden toteuttamista alueille tehtiin kulttuuriperintöinventointi, koska poltto voi vaurioittaa kulttuuriperintökohteita. Alueet olivat pieniä, useimmiten soiden keskellä olevia saarekkeita, eikä kulttuuriperintökohteiden löytyminen niiltä ollut kovin todennäköistä. Osassa alueista maaperä on muokattu metsänhoidon yhteydessä. Inventoinnissa huomioitiin kaikki arkeologiset kohteet kivikaudelta 1950-60-luvulle. Lähdeaineistona käytettiin Museoviraston muinajäännösrekisteriä, Metsähallituksen paikkatietoaineistoa, ilmakuvia ja vanhoja topografisia karttoja. Lisäksi alueen luonnonhoitotöiden suunnittelusta vastaavia Metsähallituksen työntekijöitä haastateltiin. Lähdeaineistojen perusteella alueille ei tiettävästi ollut yhtään kulttuuriperintökohdetta.

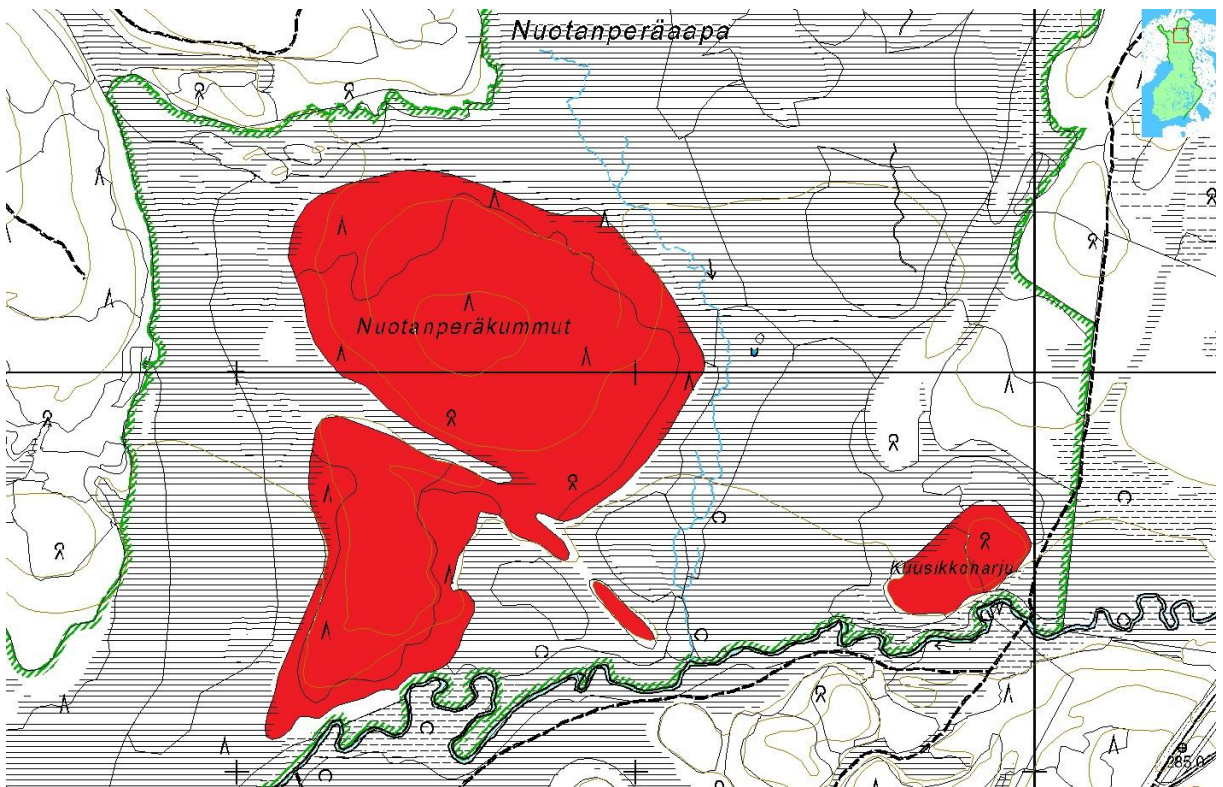
Kenttätöitä tekivät Sota-aavalla Sami Viljanmaa (14.8.2014), Martimoaapa-Lumiaapa-Penikoilla Pirjo Rautiainen (10.8.2014) ja Joutensuolla Siiri Tolonen (17.-18.8.2015). Poltettavien alueiden pinta-ala oli Sota-aavalla 93,3 ha, Martimo-aavalla 7,1 ha ja Joutensuolla 60,2 ha. Alueet käytiin maastossa läpi käytännössä kokonaan. Sijaintikartat ja inventoidut alueet on esitetty kartoissa sivuilla 6-8. Sota-aavalta löytyi ennestään tuntematon neljästä pyyntikuopasta koostuva muinajäännös, joka tulee huomioda poltoissa niin, ettei pyyntikuoppia tai niiden välitöntä läheisyyttä polteta, eikä niille aiheuteta muutakaan haittaa. Muilta alueilta ei löydetty kulttuuriperintökohteita.

Kohteiden ja alakohteiden koordinaatit paikannettiin Garminin GPSmap64st:llä. Kulkulokit tallennettiin Sota-aavalta ja Joutensuolta. Kulkulokeja säilytetään Metsähallituksella. Maa oli alueilla peitteistä, joten on mahdollista, että alueilla on joitakin maanpinnalle näkymättömiä kulttuuriperintökohteita, joita ei voitu havaita, mutta alueiden sijainnin ja koon huomioon ottaen on epätodennäköistä, että niillä on lisää kulttuuriperintökohteita.

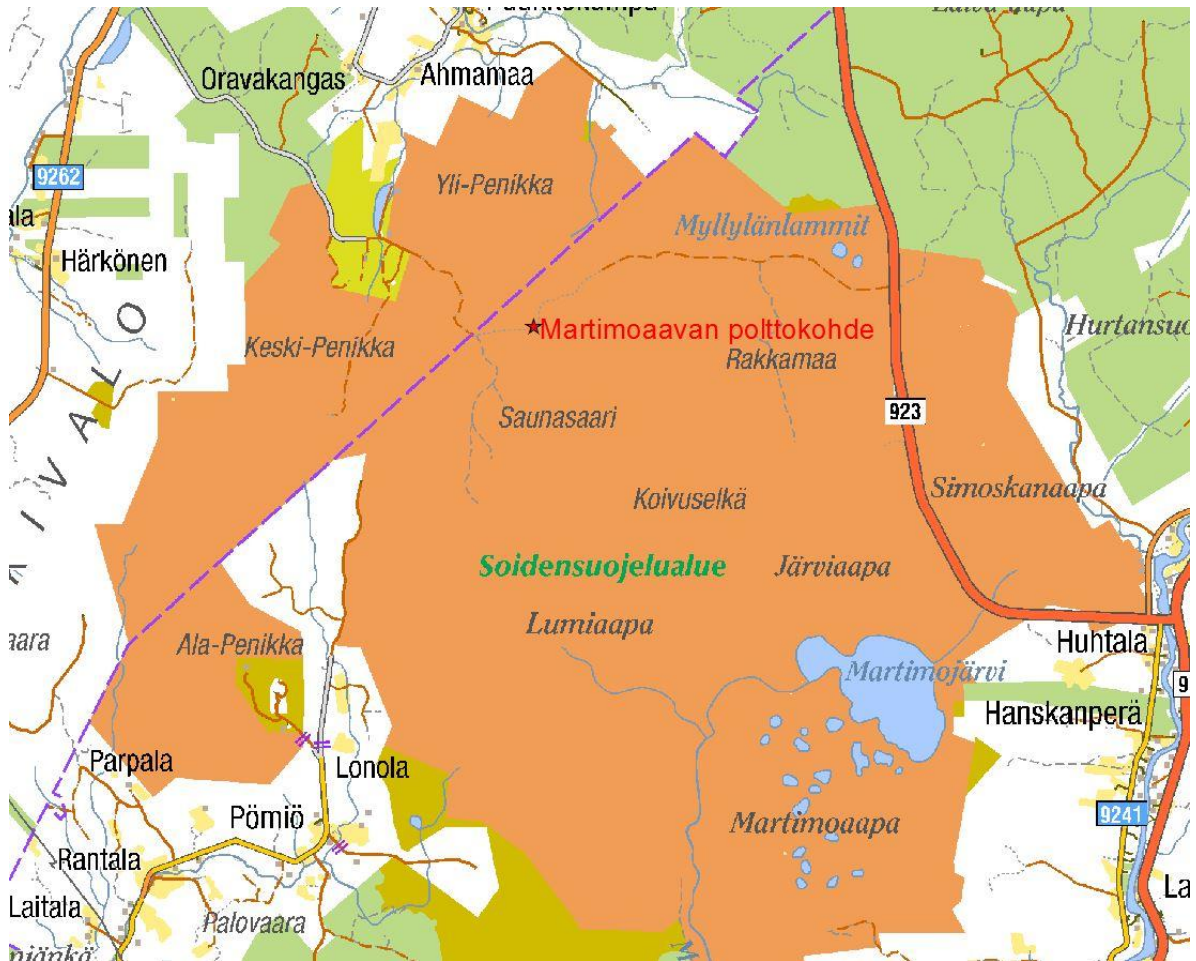

Sota-aapa kartassa oranssilla. Polttokohte merkitty tähdellä. Kartta: Siiri Tolonen/Metsähallitus

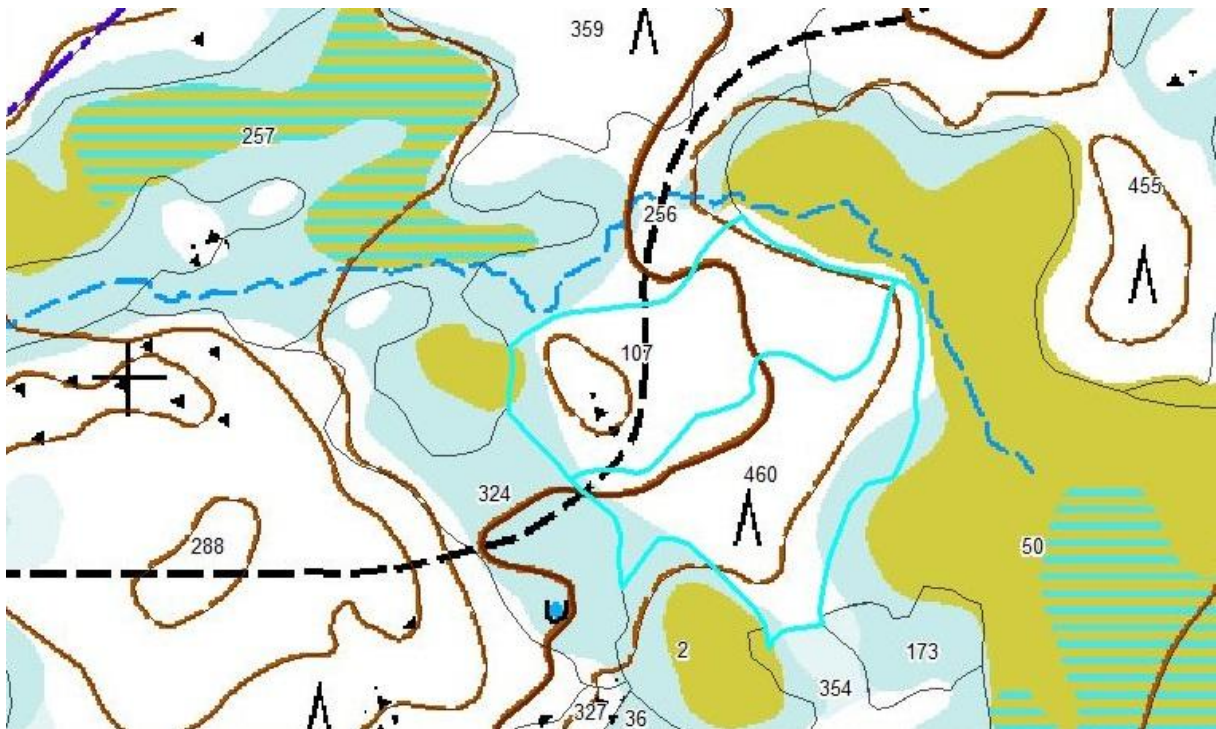

Sota-aavan inventoidut alueet kartassa punaisella. Kartta: Siiri Tolonen/Metsähallitus

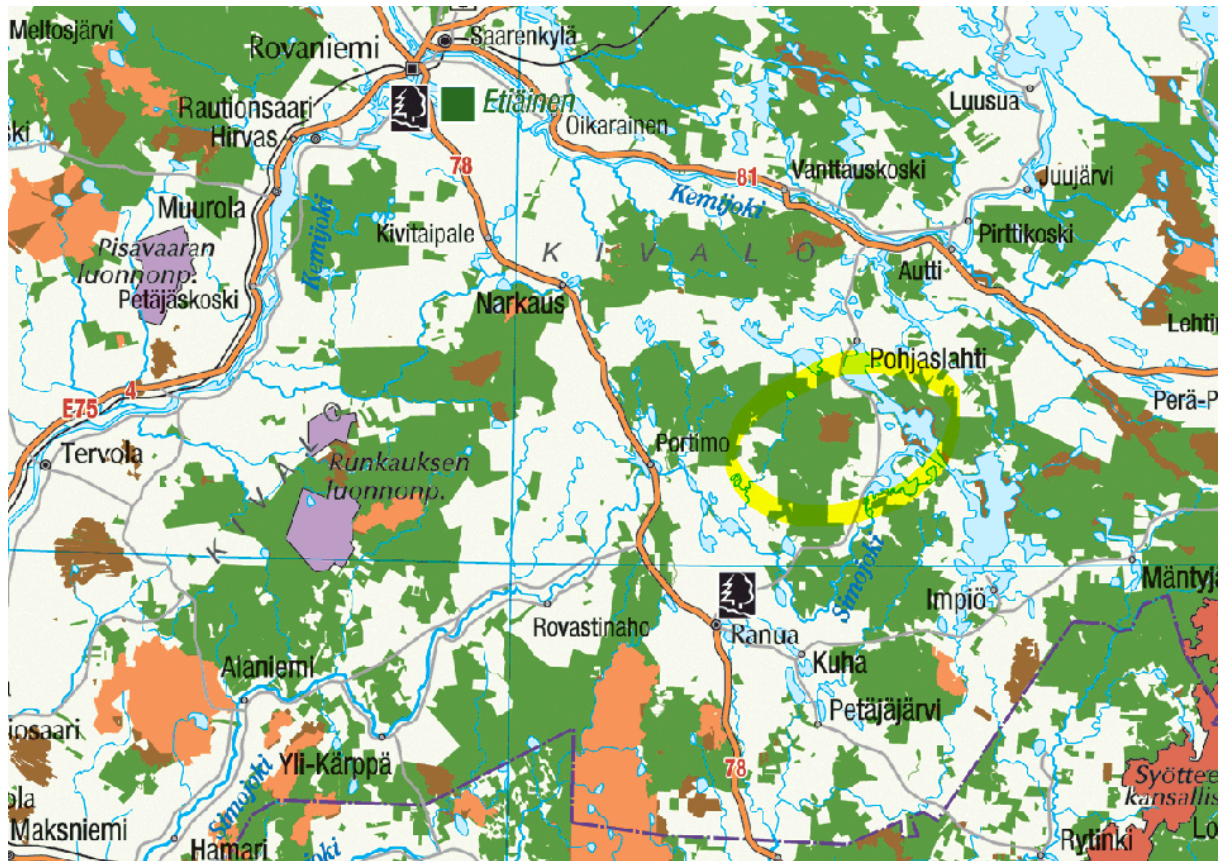

Martimoaapa-Lumiaapa-Penikat kartassa oranssilla. Polttokohte merkitty tähdellä. Kartta: Mika Puustinen/Metsähallitus

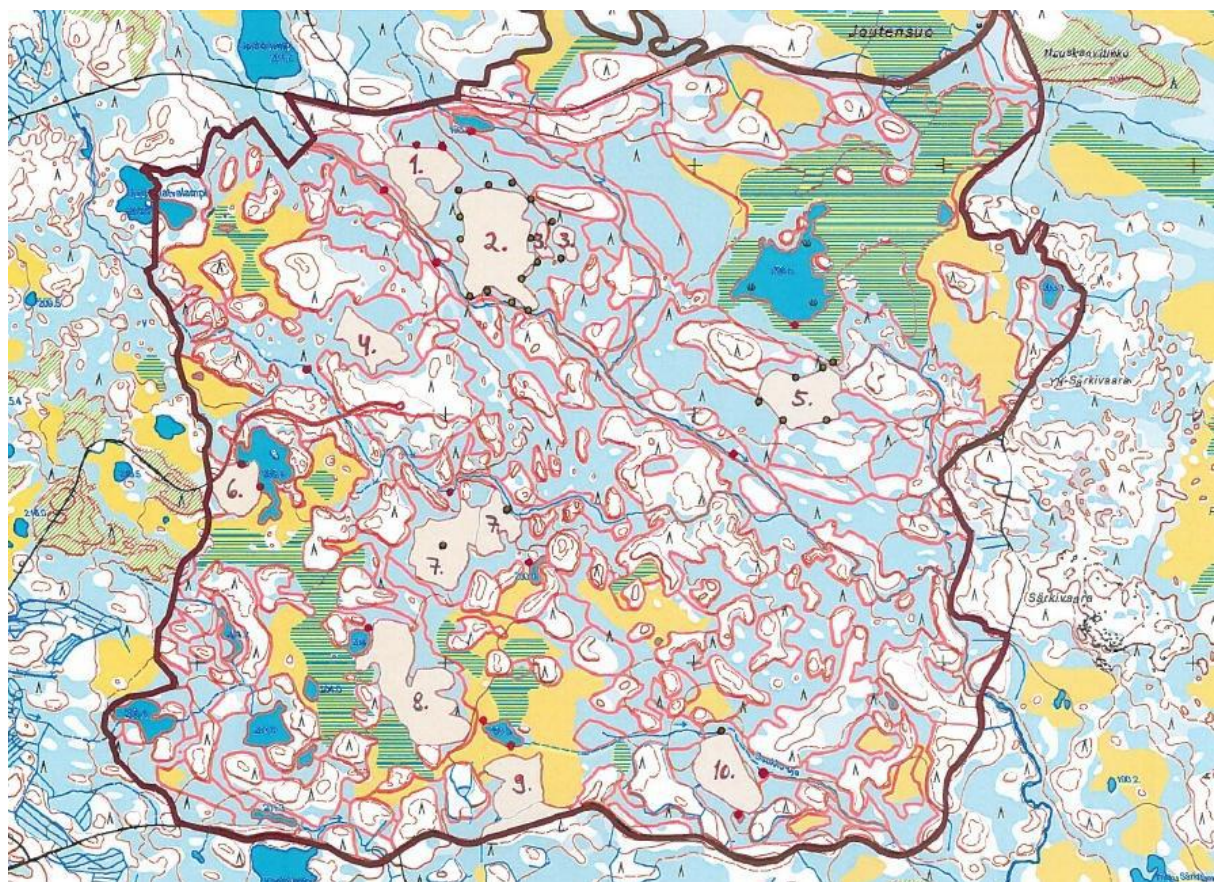

Martimoaapa-Lumiaapa-Penikoiden inventointoidut alueet kartassa turkoosilla reunaviivalla. Kartta: Mika Puustinen/Metsähallitus

Joutensuo kartassa ruskella, ympyröity keltaisella. Kartta: Markku Pernu/Metsähallitus

Joutensuon inventoidut alueet numeroitu karttaan. Kartta: Markku Pernu/Metsähallitus

Allekirjoitus

Siiri Tolonen

Rovaniemi, 8.8.2016

2 Kohdetiedot

1822 Sota-aavan soidensuojelualue, Kuusikkoharju Pyyntikuoppia	MH-tunnus: 172204

Kohdetyyppi:	9 Valmistuspaikat/työpaikat	Haltija:	800 Lapin luontopalvelut
Ajoitus:	7199 Ajoitus epäselvä	Ylläpitäjä:	800 Lapin luontopalvelut
Rakentamisvuosi:		Kunta:	758 SODANKYLÄ
Lukumäärä:	4		

Koordinaattiselitys:	keskipiste	Geometria tuotettu:	4 Gps-mittaus, korjaamaton
Koordinaatit:	X 7574621, Y 3509851, Z 275	Löydöt:	

Taustatiedot

Kohde löydettiin käytäessä läpi Sota-aavalla mahdollisesti poltettaviksi suunniteltuja metsäkuvioita.

Ympäristön kuvaus

Kohde sijaitsee kuusten, mäntyjen ja koivujen muodostamassa sekametsässä, Kuusikkoharju-nimisen hiekkamoreeniharjanteen pohjoispäässä. Tankajoki virtaa harjanteen eteläpuolella hieman yli kahdensadan metrin etäisyydellä kohteesta, ja muilta suunnilta harjannetta ympäröi aapasuo. Aluskasvillisuutta kohteen alueella hallitsevat puolukka, variksenmarja, seinäsammal, kangaskarhunsammal sekä muut sammat. Kuivimmilla kohdilla kasvaa myös jonkin verran poronjäkälää.

Kohteen kuvaus

Kohde on neljän pyyntikuopan muodostama pyyntikuopparyhmä. Kuopat ovat suuria, muodoltaan soikeita ja maastossa selvästi erottuvia. Kuopat 2, 3 ja 4 sijaitsevat harjanteen luodetta kohti laskevalla loivalla rinteellä, jokseenkin pohjois-eteläsuuntaisena jonona hieman yli kahdenkymmenen metrin matkalla. Kuoppa 1 sijaitsee muista kuopista noin 25 metriä itään päin.

Pyyntikuoppien koordinaatit ja tarkempi kuvaus:

Pyyntikuoppa 1

x=7574623 / y=3509875

Soikea, 5,0 m x 3,5 m, koillis-lounaissuuntainen, syvyys 0,8 m.

Vallin leveys 3,0 m, vallin korkeus 0,3 m.

Pyyntikuoppa 2

x=7574632 / y=3509857

Soikea, 6,0 m x 4,0 m, pohjoiskoillis-etelälounaissauntainen, syvyys 0,6 m. Vallin leveys 3,0 m, vallin korkeus 0,4 m. Valli erottuu lähinnä kuopan länsipuoliskolla, alarinteen puolella. Muilla suunnilla valli sulautuu maaston muotoon.

Pyyntikuoppa 3

x=7574617 / y=3509850

Soikea, 5,5 m x 4,0 m, pohjoiskoillis-etelälounaissauntainen, syvyys 0,7 m. Vallin leveys 3,0 m, vallin korkeus 0,4 m. Valli erottuu lähinnä kuopan luoteispuoliskolla.

Kuopan eteläpuolen valli on yhteinen pyyntikuopan 4 kanssa.

Pyyntikuoppa 4

x=7574610 / y=3509849

Soikea, 5,5 m x 3,5 m, pohjoisluode-eteläkaakkosuuntainen, syvyys 0,6 m. Vallin leveys 3,0 m, vallin korkeus 0,4 m. Valli erottuu lähinnä kuopan luoteispuoliskolla.

Kuopan pohjoispuolen valli on yhteinen pyyntikuopan 3 kanssa.

Kohteen rajaus

Kohde rajautuu Kuusikkoharjun pohjoispäähän pyöreäkhölle alueelle, jonka halkaisija on noin 40 metriä. Alerajaukseen sisältyvät kohteen kaikki neljä pyyntikuoppaa lähiympäristöineen.

Tulkinta

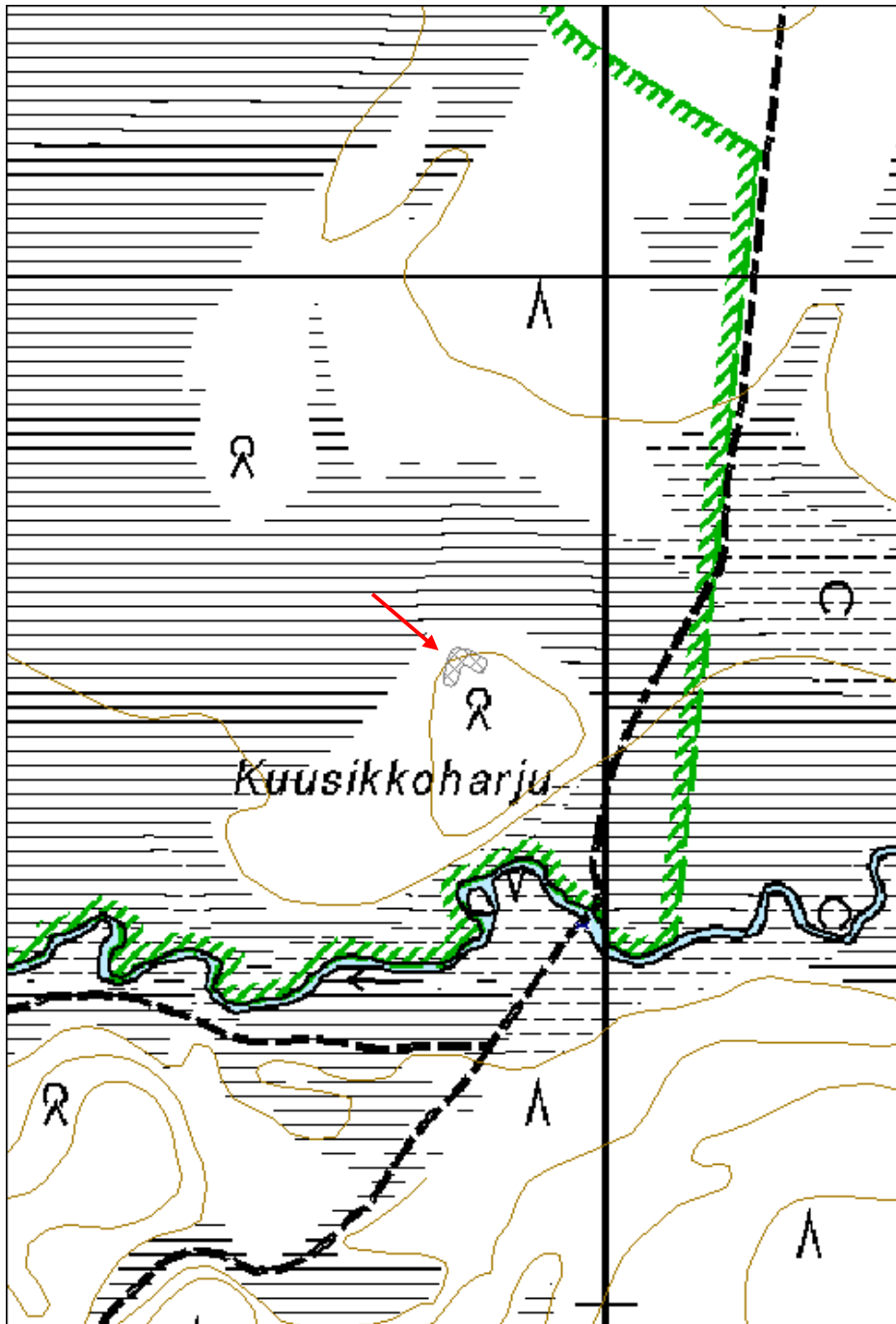
Kohteen pyyntikuopat muodostavat hyvin säilyneen pienimuotoisen pyyntikuoppajärjestelmän. Todennäköisesti kuoppiin on ajettu peuroja Kuusikkoharjun alueelta, etelän ja kaakon suunnilta. Kuoppien ikää on vaikea tarkasti määrittää, mutta todennäköisesti ne ovat ajoitukseltaan esihistoriallisia. Kohteen säilyminen nykytilassaan ei ole uhattuna.

Viranomaisrekisterinro:		Kunto:	1 Hyvä
		Olotila:	2 Ei käytössä
Arvotus:	3 Esitys mj-luokka II	Kohteen suojele:	0 Ei määritelty
Selitys:		Selitys:	

Ympäristön suojele:	99 Muu suojeleuarvoa sisältävä alue
Selitys:	

Kohdetyyppi:	9 Valmistuspaikat/työpaikat	Copyright:	© Metsähallitus 2008 © Maanmittauslaitos 1/MML/08
Koordinaatit:	X 7574621, Y 3509851, Z 275	Mittakaava:	1:5000

Kuusikkoharju pyyntikuoppa 1 etelästä. Kuva: Sami Viljanmaa/Metsähallitus

Kuusikkoharju pyyntikuoppa 1 koillisesta. Kuva: Sami Viljanmaa/Metsähallitus